

รายงาน
ของ
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน
และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ๔๙๗/๒๕๖๐

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๓ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ฐิติวัฒน์ กำลึงเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำณูณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๑. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๒. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๓. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๔. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๕. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๖. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๗. นายอรุณ จิรชวาลา	กรรมการ
๑๘. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย	กรรมการ (ถึงแก่อนิจกรรม)
๑๙. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๐. นางนรรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๘ เมื่อวันอังคารที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายดำรงค์ พิเดช เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

ทั้งนี้ พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๒)

/บัดนี้ คณะกรรมการ...

CA

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้พิจารณาศึกษารายงานเรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) เสรี สุวรรณภานนท์
(นายเสรี สุวรรณภานนท์)
ประธานกรรมการ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

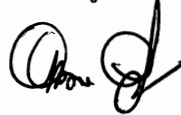
สำนักกรรมการ ๒

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๐ - ๔๑

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๒

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพิทธ์ สุขะนันท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

ภีรดา /ร่าง
ตรีทิพยนิภา /พิมพ์
ปรียาภรณ์/ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน
และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

	หน้า
บทนำ	๑
๑. หลักการและเหตุผล	๒
๒. วิธีพิจารณาศึกษา	๓
๓. สภาพปัญหา	๔
๓.๑ ปัญหาของการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน โดยมีที่มาจากความคิดเห็นเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้าน	๔
๓.๒ ปัญหาของวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ซึ่งกำหนดให้เกษียณอายุเมื่อครบหกสิบปี	๔
๔. หลักการสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	๕
๔.๑ ประเด็นการเข้าสู่ตำแหน่งกำนันและวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน	๕
๔.๒ ประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	๖
๕. บทสรุปข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๘
๕.๑ ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗	๘
๕.๒ ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙	๙
๖. ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๙
เอกสารแนบท้าย	
๑) ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑๐
๒) ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กับร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง	๑๕

.....

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน
และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

บทนำ

ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ (๑) ได้กำหนดให้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่สภามอบหมาย เพื่อให้การดำเนินงานปฏิรูป เป็นไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๙/๒ ประกอบมาตรา ๒๗ สืบต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้ คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วน และสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ ทั้งนี้ เพื่อให้การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมกับสังคมไทย มีระบบการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม และ สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คณะรัฐมนตรี และ ส่วนราชการ รวมถึงให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมต่อการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงยึดหลักการปฏิรูปในประเด็น สำคัญและเร่งด่วนให้แล้วเสร็จก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงการปฏิรูปการเมืองให้มีผล ต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ เพื่อประโยชน์สูงสุดของชาติและประชาชนโดยรวม

และตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ กรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก จิตติวัจน์ กำลังเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำณูณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีนทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๔. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๗. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ

๑๘. นายอรุณ จิรชวาลา	กรมการ
๑๙. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย	กรมการ (ถึงแก่อนิจกรรม)
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรมการ
๒๑. นางนรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรมการ

อนึ่ง บุคคลลำดับที่ ๑๙ พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย พ้นจากตำแหน่งกรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๒)

ทั้งนี้ คณะกรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้ความเห็นชอบ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีข้อเสนอเกี่ยวกับนักการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญเพื่อให้ได้นักการเมืองที่ดีในระดับชาติ รวมถึงในระดับท้องถิ่นที่เป็นบุคคลที่มีจริยธรรม คุณธรรม รักษาผลประโยชน์ของประเทศและประชาชน ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และสามารถบริหารบ้านเมืองที่ดี คณะกรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงมีการพิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” เพื่อปฏิรูปเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งของบุคคลที่มาจากทางเลือกตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ คือ ตำแหน่งกำนัน รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายดังกล่าว คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยคณะกรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้นำประเด็นข้อเสนอแนะจากรายงาน เรื่อง “การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม” ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศแล้ว มาเป็นแนวทางในการพิจารณาศึกษาตลอดจนได้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ และการเชิญหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูล ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ในการนี้ คณะกรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้พิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานเรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงาน เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” ดังนี้

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้กำหนดเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกโดยราษฎรในหมู่บ้าน และกำหนดให้กำนันมาจากการคัดเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ๆ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งจนอายุครบหกสิบปี

การเข้าสู่ตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันตามบทบัญญัติข้างต้น พบว่าทำให้มีแนวโน้มของการผูกขาดการดำรงตำแหน่งกำนันที่เลือกกันเองครั้งเดียวและอยู่จนถึงอายุหกสิบปี ทำให้เกิด

การสั่งสมอิทธิพลในพื้นที่ โดยไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งกำนัน และที่สำคัญคือ ขาดการยึดโยงกับราษฎรโดยตรงและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของราษฎร และการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้นำราษฎรครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล อันประกอบไปด้วย หมู่บ้านต่าง ๆ รวมกัน เนื่องจากกำนันไม่ได้มาจากการเลือกของราษฎรโดยตรง นอกจากนี้ ในการเข้าสู่ตำแหน่งกำนันอาจมีการ แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้ใหญ่บ้าน จึงอาจทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับจากราษฎรอย่างแท้จริง

ดังนั้น การเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน จึงควรมีการปฏิรูป กล่าวคือ จากเดิมผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกกันเอง ควรปรับมาเป็นให้ราษฎรในพื้นที่ทุกหมู่บ้านในตำบลได้เลือกกำนันโดยตรง ทั้งนี้ จึงสอดคล้องกับหลักการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่ให้ราษฎรได้กำหนดผู้นำท้องถิ่นที่ระดับตำบลได้เอง และควรมี วาระการเลือกทุกห้าปี เนื่องจากราษฎรจะได้มีโอกาสทบทวนและประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง เป็นการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบหน้าที่ของกำนันโดยวิธีการเลือกโดยตรง หากกำนันคนใดมีผลงาน เป็นประจักษ์ชัด ย่อมมีโอกาสได้รับเลือกจากราษฎรเข้ามาทำหน้าที่อีก ทำให้ตำบลนั้น ๆ มีการพัฒนา ในเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น อันเนื่องจากต้องทำงานเพื่อราษฎรโดยตรง และต้องตอบสนองความต้องการของ ราษฎรในตำบลนั้น ไม่ใช่แต่เฉพาะหมู่บ้านของตนแบบเดิม

ปัจจุบันได้มีการกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีวาระการดำรงตำแหน่งจนอายุครบหกสิบปี และให้มีการ ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อยทุกห้าปี ตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๔ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งหากไม่ผ่านการประเมินผล การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง จึงมีการกำหนดไว้ในระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ให้มีการ ประเมินผลผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งทุกสี่ปี เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพ ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง แต่ทั้งนี้ การกำหนดเรื่องการประเมินผลตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นระยะเวลา ที่นานเกินไป ซึ่งการประเมินผลงานจะต้องยึดโยงกับนโยบายของรัฐบาลที่มีเนื้อหาเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละ ปีงบประมาณ และอาจนำไปสู่การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านเพื่อตอบเจตจำนงเฉพาะหน้าให้สอดคล้องกับนโยบาย ของรัฐบาลเมื่อใกล้ถึงช่วงการประเมินผลเท่านั้น ประกอบกับจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้กำหนดให้ราษฎร ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งยังอาจขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นการเอื้อประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้การประเมินผลอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อประโยชน์ของราษฎร

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งในการปฏิรูปการปกครองท้องที่ ให้มีความเหมาะสมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่ผ่านมา จึงมีแนวทางการพิจารณาศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่สำคัญในการจัดทำข้อเสนอ ดังนี้

๒.๑ การประชุมคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เพื่อพิจารณาศึกษา และวิเคราะห์ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

๒.๒ การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (๑) คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น
- (๒) คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- (๓) กรมการปกครอง
- (๔) สำนักบริหารการปกครองท้องที่
- (๕) สมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย

๒.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (๑) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
- (๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. สภาพปัญหา

๓.๑ ปัญหาของการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน โดยมีที่มาจากจากการคัดเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้าน

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้กำหนดให้กำนันมาจากการคัดเลือกโดยผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ๆ ซึ่งส่งผลให้มีการซื้อเสียงและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งกำนัน และทำให้ผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกำนันนั้นไม่มีความยึดโยงกับราษฎรในพื้นที่ เนื่องจากราษฎรไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกผู้เข้ามาดำรงตำแหน่ง อีกทั้งการเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการรับใช้ราษฎรและการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ของราษฎรอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ราษฎรในพื้นที่จะไม่รู้จักผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่กำนัน รวมถึงกำนันก็จะไม่ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากราษฎรเช่นกัน จึงส่งผลต่อการดำเนินงานต่าง ๆ ของกำนัน และการเข้าถึงกำนันของราษฎร

๓.๒ ปัญหาของวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน ซึ่งกำหนดให้เกษียณอายุเมื่อครบหกสิบปี

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันไว้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

(๑) วาระการดำรงตำแหน่งของกำนันจนครบกำหนดเวลาเกษียณอายุราชการ ทำให้เกิดการแข่งขันและการซื้อเสียงอย่างรุนแรง โดยมีการซื้อเสียงด้วยจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากการดำรงถึง ความคุ้มค่าของค่าตอบแทนและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากวาระการดำรงตำแหน่งในระยะเวลายาวนาน นำไปสู่การเลือกที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นการทำลายรากฐานของระบบการเลือกตั้งในระบบอบ ประชาธิปไตย

(๒) ทำให้เกิดการผูกขาดการดำรงตำแหน่ง และเกิดการสังคมนิธิพลในพื้นที่

(๓) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ซึ่งมีการละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือขาดความซื่อสัตย์สุจริต หรือมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงคะแนนเสียงที่จะได้รับจากราษฎร ทำให้ราษฎรต้องทนกับสภาพการณ์ดังกล่าว และไม่มีโอกาสในการเปลี่ยนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกำนัน

๔. หลักการสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

คณะกรรมการฯ ชี้แจงการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิรูปด้านการเมือง ในประเด็นเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านสัมฤทธิ์ผล จึงเสนอหลักการสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ดังต่อไปนี้

๔.๑ ประเด็นการเข้าสู่ตำแหน่งกำนันและวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน

๑) การเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ให้กำนันมาจากการเลือกโดยตรงของราษฎร โดยให้ราษฎรเลือกจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นที่ได้ลงสมัครรับเลือกเป็นกำนัน และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี เมื่อได้รับเลือกเป็นกำนันแล้วไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แต่ให้รับเงินเดือนได้เพียงตำแหน่งเดียว โดยเมื่อกำนันดำรงตำแหน่งจนครบวาระห้าปี ให้ยังคงดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้ต่อไป และให้ผู้นั้นสามารถลงสมัครรับเลือกเป็นกำนันได้อีก ทั้งนี้ สามารถดำรงตำแหน่งกำนันติดต่อกันได้โดยไม่จำกัดวาระ

๒) กำนัน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

๔.๑.๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการให้ผู้ดำรงตำแหน่งกำนันมาจากการเลือกโดยตรงของราษฎร

คณะกรรมการฯ ชี้แจงการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า จากปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งกำนันที่ผ่านมา ซึ่งมีการซื้อเสียงและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้ใหญ่บ้าน จึงเห็นควรให้กำนันมาจากการเลือกโดยตรงของราษฎร เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงที่เคยมีมาและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น โดยคณะกรรมการฯ ชี้แจงการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองมีข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของข้อเสนอดังกล่าว ดังนี้

ข้อดี

๑) เป็นการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้ราษฎรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการอยู่ร่วมกัน

๒) เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ราษฎร และเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของราษฎรในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

๓) กำนันที่มาจากการเลือกของราษฎรจะทำให้ได้รับการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่

๔) ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของกำนันมีความยึดโยงกับราษฎรและยึดถือผลประโยชน์ของราษฎรเป็นสำคัญ

๕) การซื้อขายเสียงจะทำได้ยากกว่าการเข้าสู่ตำแหน่งรูปแบบเดิม ซึ่งจะแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในการเข้าสู่ตำแหน่ง

ข้อเสีย

อาจเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและเกิดความขัดแย้งของราษฎรในพื้นที่ (แต่เป็นช่วงระยะเวลาการเลือกเท่านั้น)

๔.๑.๒ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการให้กำนันมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี โดยไม่จำกัดวาระ

ข้อดี

๑) ในกรณีที่การปฏิบัติหน้าที่ของกำนันไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของราษฎรในพื้นที่ ราษฎรมีโอกาสที่จะเปลี่ยนบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งกำนันได้ในระยะเวลาที่ไม่ยาวนานเกินไป

๒) กำนันจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น และมุ่งผลประโยชน์ของราษฎรเป็นสำคัญ เนื่องจากราษฎรเป็นฐานที่มาของการเข้าสู่ตำแหน่ง

๓) เปิดโอกาสให้บุคคลในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามาทำหน้าที่

๔) แก้ไขปัญหาการสั่งสมอิทธิพลของกำนัน

๕) แก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อเข้าสู่ตำแหน่ง

ข้อเสีย

๑) อาจขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามนโยบาย และการทำงานไม่มีการสั่งสมประสบการณ์

๒) ต้องใช้งบประมาณ เนื่องจากจะต้องมีการจัดให้มีการเลือกทุกห้าปี

๔.๒ ประเด็นการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๔ (๖) และ (๑๑) กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง และในกรณีที่ไม่ว่างการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่าในการเข้าชื่อกันของราษฎรเพื่อถอดถอนตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากที่ผ่านมาพบว่าราษฎรมีความรู้สึกเกรงใจ และบางกรณีเมื่อราษฎรเข้าชื่อกันถอดถอนแล้ว ปรากฏว่าไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการ เนื่องจากการถอดถอนนั้นจะต้องขอความเห็นชอบจากนายอำเภอ ประกอบกับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงมีการกำหนดให้มีการประเมินผลผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งทุกสี่ปีไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นระยะเวลานานเกินไป ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงเสนอหลักการให้ผู้ใหญ่บ้านต้องได้รับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่

ทุกสามปี และให้ภาคประชาสังคมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่และเป็นกรรมการประเมินผลด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อประโยชน์ของราษฎรในพื้นที่ โดยคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองมีข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของข้อเสนอดังกล่าว ดังนี้

๔.๒.๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการให้ผู้ใหญ่บ้านต้องได้รับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ทุกสามปี

ข้อดี

๑) ในกรณีที่การปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของราษฎรในพื้นที่ ราษฎรมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และทำให้มีโอกาที่จะเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้โดยไม่ต้องทนกับสภาพการณ์ดังกล่าวในระยะเวลาที่นานเกินไป

๒) ผู้ใหญ่บ้านจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น และมุ่งผลประโยชน์ของราษฎรเป็นสำคัญ เนื่องจากราษฎรเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสีย

-

๔.๒.๒ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙

๑) เกณฑ์และแนวทางการประเมินผลที่ปรากฏในคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นนามธรรมค่อนข้างมาก และมีความไม่ชัดเจน จึงอาจส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการประเมินผล

๒) นายอำเภอมีอำนาจในการตั้งคณะกรรมการประเมินผล และคำวินิจฉัยของนายอำเภอให้ถือเป็นที่สุด ดังนั้น อำนาจตัดสินใจหลักจึงอยู่ที่นายอำเภอ ซึ่งหากนายอำเภอขาดธรรมาภิบาล หรือมีการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ผู้เข้ารับการประเมิน ย่อมส่งผลให้การประเมินผลผู้ใหญ่บ้านไม่มีความเป็นธรรม

๓) การประเมินผลโดยให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ อาจมีข้อเสียเนื่องจากแต่ละพื้นที่จะมีการหมุนเวียนเปลี่ยนนายอำเภอบ่อยครั้ง ทำให้นายอำเภออยู่ในพื้นที่นั้นเป็นระยะเวลาสั้น ๆ และไม่รู้จักผู้ใหญ่บ้านที่เข้ารับการประเมินดีเท่าที่ควร

๔) การมีส่วนร่วมของราษฎรตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย เป็นเพียงการให้รับฟังความคิดเห็นจากราษฎรในหมู่บ้านเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการประเมินผล โดยไม่เปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้าไปมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการและมีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งเมื่อกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีที่มาจาก การเลือกโดยตรงของราษฎรแล้ว ควรกำหนดให้ราษฎรเป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผลโดยไม่มีกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนจากราษฎร ถือเป็นการไม่กระจายอำนาจให้แก่ราษฎร

๕) การใช้ระบบการประเมินตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นการนำสองระบบที่ต่างกันมาใช้ร่วมกัน กล่าวคือ การกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกโดยตรงของราษฎร เป็นระบบการเลือกตั้ง แต่การพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นการใช้ระบบการประเมินโดยข้าราชการประจำ หากคณะกรรมการ

ประเมินผลมีความเห็นให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ไม่ผ่านการประเมินซึ่งเป็นความเห็นที่ต่างจากความเห็นของราษฎรที่เลือกบุคคลนั้นเข้ามาดำรงตำแหน่ง เช่นนี้จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้

๖) การกำหนดให้มีการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านอย่างน้อยทุกห้าปี ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงมีการกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้มีการประเมินผลผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งทุกสี่ปีนั้น ถือเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป เนื่องจากการประเมินผลงานจะต้องมีการยึดโยงกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีงานที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี และมีการดำเนินงานตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ดังนั้น การประเมินผลทุกสี่ปีตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยนั้น จึงอาจไม่ทันต่อสถานการณ์และไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเท่าที่ควร และจะนำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเมื่อใกล้ถึงช่วงการประเมินผลเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และผลประโยชน์ของราษฎร

๕. บทสรุปข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงพิจารณาบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และจัดทำข้อเสนอประเด็นสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๕.๑ ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

๑) ให้ผู้ใหญ่บ้านได้รับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ทุกสามปี ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙

ทั้งนี้ โดยไม่มีข้อเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไขเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง

๒) ให้ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลนั้นมีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนัน เมื่อได้รับเลือกเป็นกำนันแล้วไม่ต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แต่ได้รับเงินเดือนได้เพียงตำแหน่งเดียว

๓) การเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน ให้ราษฎรเป็นผู้เลือกโดยตรงจากผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งในตำบลนั้น ๆ และได้ลงสมัครรับเลือกเป็นกำนัน โดยให้กำนันมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี และสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้โดยไม่จำกัดวาระ

๔) ให้กำหนดบทเฉพาะกาลไว้ ดังนี้

กำนัน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีอายุครบหกสิบปี เว้นแต่จะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น

เมื่อผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่ง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

๕.๒ ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙

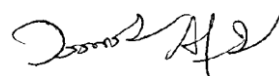
๑) ให้นำแนวคิดพระราชรัฐมาพิจารณาถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผล โดยให้ภาคประชาสังคมในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อไม่ให้เป็นภาระผูกขาดการประเมิน โดยภาครัฐหรือกระทรวงมหาดไทยแต่เพียงอย่างเดียว และทำให้มีความใกล้ชิดกับราษฎรในพื้นที่มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลโดยภาคประชาสังคมไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

๒) ให้ลดระยะเวลาในการดำเนินการประเมินผล โดยให้มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านทุกสามปี เนื่องจากการกำหนดให้มีการประเมินผลอย่างน้อยทุกห้าปี ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และได้มีการกำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้มีการประเมินผลผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการแต่งตั้งทุกสี่ปีนั้น เป็นระยะเวลาที่นานเกินไป ประกอบกับเพื่อให้การประเมินผลมีความเข้มข้นมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น และเพื่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

๖. ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(เอกสารแนบท้ายรายงาน)

คณะกรรมการข้าราชการชั้นเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงขอเสนอรายงาน เรื่อง “ข้อเสนอประเด็นสำคัญเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วยขอได้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ)

เลขาธิการกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

- แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ดังต่อไปนี้
- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมเหตุของการต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)
  - (๒) แก้ไขเพิ่มเติมการเลือกกำนัน และวาระการดำรงตำแหน่งกำนัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)
  - (๓) แก้ไขเพิ่มเติมเหตุของการต้องออกจากตำแหน่งกำนัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๑)

เหตุผล

เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ได้กำหนดเรื่องการเข้าสู่ตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้าน มาจากการเลือกโดยราษฎรในหมู่บ้าน และกำหนดให้กำนันมาจากการคัดเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้น ๆ โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งจนอายุครบหกสิบปี ทั้งนี้ ด้วยวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวนาน ตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และส่งผลให้มี แนวโน้มของการผูกขาดการดำรงตำแหน่ง เกิดการสั่งสมอิทธิพลในพื้นที่ จากการเข้าสู่ตำแหน่งที่กำหนดให้ มีที่มาจาก การเลือกเพียงครั้งเดียวและอยู่ในตำแหน่งจนถึงอายุหกสิบปี โดยเฉพาะตำแหน่งกำนัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งทำให้ขาดการยึดโยงกับราษฎรโดยตรง และมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ระหว่างผู้ใหญ่บ้าน จึงทำให้กำนันไม่เป็นที่ยอมรับจากราษฎรอย่างแท้จริง สมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม การเลือกกำนัน วาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน และเหตุของการต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

.....

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๘) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๙) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุอันควร

(๑๐) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำทุกสามปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (๘) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ โดยเร็วด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎรหรือภาคประชาสังคมในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผลด้วย

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ การเลือกกำนันต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกำนันต้องเป็นผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น

เพื่อประโยชน์ในการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ให้มีคณะกรรมการ คณะหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ควบคุมและจัดให้มีการเลือกกำนัน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการตามวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นกำนันแล้ว ให้นายอำเภอรายงานผลการเลือกไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน

กำนันมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง เมื่อครบวาระแล้วสามารถลงสมัครรับเลือกเป็นกำนันได้อีก

ผู้ใดได้รับเลือกเป็นกำนัน ไม่ทำให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แต่ได้รับเงินเดือนได้เพียงตำแหน่งเดียว”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๑ กำนันต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน

(๓) ได้รับอนุญาตให้ลาออก

(๔) ยุบตำบลที่ปกครอง

(๕) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งเพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง

(๖) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม (๑) (๓) (๔) และ (๕) ไม่ต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน”

มาตรา ๖ กำนัน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๗ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีอายุครบหกสิบปี เว้นแต่จะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น

เมื่อผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่ง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
กับร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการธิการขับเคลื่อน
การปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
กับร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗	ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p style="text-align: center;">ร่าง พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p style="text-align: center;">----- ....</p> <p style="text-align: center;">..... .....</p> <p style="text-align: center;">โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย ลักษณะปกครองท้องที่</p> <p style="text-align: center;">..... ....</p>	

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗	ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใด เหตุหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <p style="text-align: center;">ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p> <p style="text-align: center;">ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วัน ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p style="text-align: center;">“มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่ง ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <p style="text-align: center;">ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องทำทุกสามปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา</p> <p style="text-align: center;">ฯลฯ ฯลฯ</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎรหรือภาคประชาสังคมในหมู่บ้าน</p>	<p>เพื่อกำหนดเหตุแห่งการพ้นจาก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน</p>

<p>พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p>
<p>มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง ในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบ คัดเลือกผู้ใดแล้วให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนัน ในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่า หนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อ ผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้น เป็นกำนัน ในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก การลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้ กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทย กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออก หนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน</p>	<p>มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและ เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผลด้วย</p> <p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๓๐ การเลือกกำนันต้องเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุ เบกษา ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกำนันต้องเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้น</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการเลือกกำนัน โดยรับสมัครจาก ผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งแต่งตั้ง โดยกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ควบคุมและจัดให้มีการเลือก กำนัน</p> <p>การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะ กรรมการตามวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>เพื่อกำหนดวิธีการเลือกกำนัน และ วาระการดำรงตำแหน่งกำนัน</p>

<p>พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง</p>	<p>เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม</p>
<p>การประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้าน มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุม ให้นำบทบัญญัติในวรรคห้าและวรรคหกของมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับในการเลือกกำนันด้วยโดยอนุโลม</p> <p>มาตรา ๓๑ กำนันต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน (๒) ได้รับอนุญาตให้ลาออก (๓) ยุบตำบลที่ปกครอง (๔) เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือ ความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง</p>	<p>เมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นกำนันแล้ว ให้นายอำเภอรายงานผลการเลือกไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน กำนันมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง เมื่อครบวาระแล้วสามารถลงสมัคร รับเลือกเป็นกำนันได้อีก ผู้ใดได้รับเลือกเป็นกำนัน ไม่ทำให้ผู้นั้นพ้นจาก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แต่ให้รับเงินเดือนได้เพียงตำแหน่งเดียว”</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๑ แห่ง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๓๑ กำนันต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ถึงคราวออกตามวาระ (๒) เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน (๓) ได้รับอนุญาตให้ลาออก (๔) ยุบตำบลที่ปกครอง</p>	<p>เพื่อกำหนดเหตุแห่งการต้องออก จากตำแหน่งกำนันให้สอดคล้องกับการ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐ ที่กำหนดให้ กำนันมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง</p>

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗	ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>(๕) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม (๒) (๓) และ (๔) ไม่ต้อง ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน</p>	<p>(๕) เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติ หรือ ความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง (๖) ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม (๑) (๓) (๔) และ (๕) ไม่ต้อง ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน”</p> <p>มาตรา ๖ กำนัน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้วในวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบ กำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง</p> <p>มาตรา ๗ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่แล้ว ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่า จะมีอายุครบหกสิบปี เว้นแต่จะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่น เมื่อผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่ง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นใหม่และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการ แต่งตั้ง</p>	<p>เพื่อให้เป็นบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗</p>

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗	ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ผู้สนองพระบรมราชโองการ ..... นายกรัฐมนตรี</p>	

